

1. Obiekt

KUŹNIA- Zespół zabudowy stajni

1413

2. Czas powstania

poł-XIXw.

3. Miejscowość

DROGOSZE

4. Adres 11-403 DROGOSZE

gmina- Barciany

nr hipoteczny 25/26 obr.Drogosze

5. Przynależność administracyjna

województwo Warmińsko-Mazurskie

pow. KĘTRZYŃSKI
gmina BARCIANY

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Gross Wolfsdorf (Wilkowo Wielkie), Dönhofstadt

7. Przynależność administracyjna

województwo Olsztyńskie

powiat Kętrzyn

8. Właściciel i jego adres

Ag.Nie.Rol. Olsztyn ul
Głowackiego 6

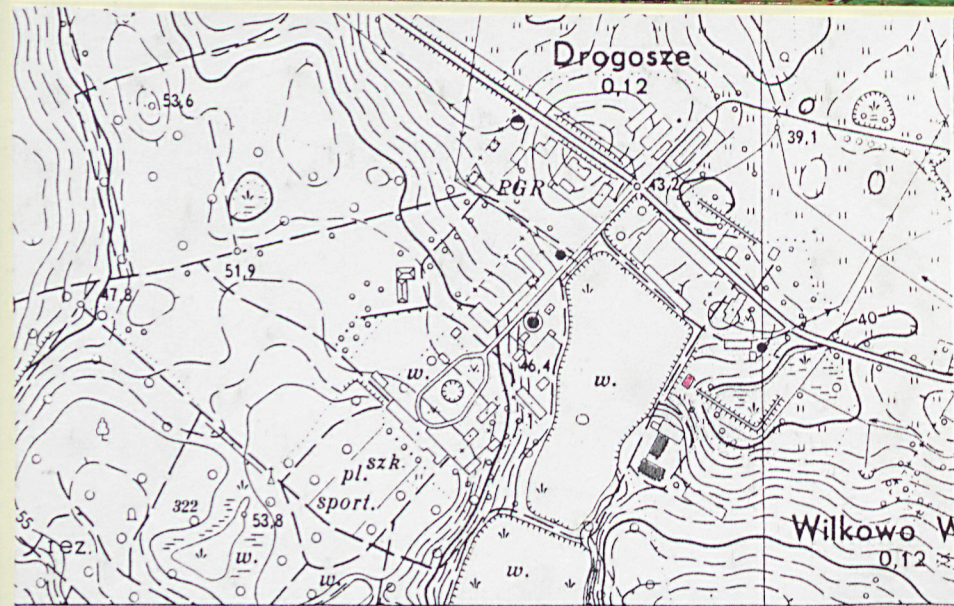
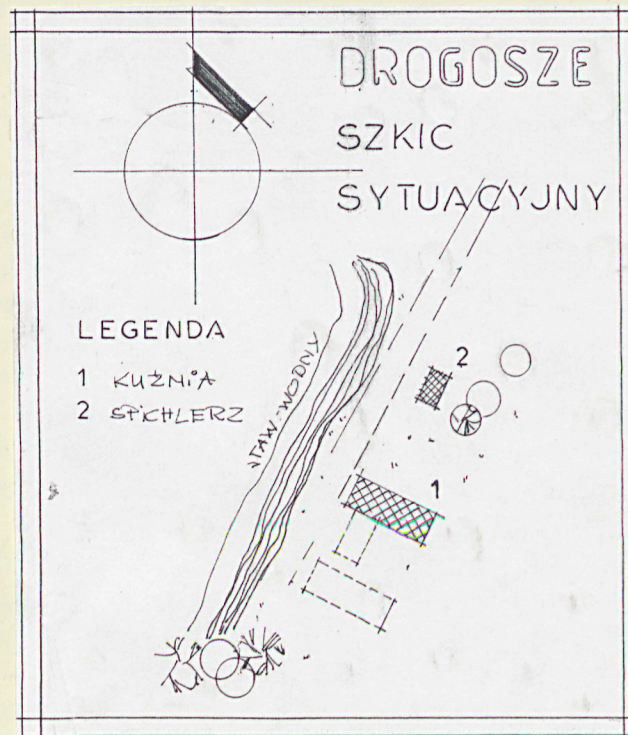
9. Użytkownik i jego adres

Gosp.Rolne Korsze
11-430 Korsze

10. Rejestr zabytków

Nr A788 2 data 19.05.2005r.
(zespół)

nie wpisane do dz.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Z 1361 roku pochodzi pierwsza wzmianka o wsi, odnotowana w archiwach. Wówczas Zakon Krzyżacki zlecił założenie wsi przybyłemu z okolic Elbląga Konradowi, który pisał się Wolfsburg- ze wsi Wilkowo. Tak samo nazwano tutejszą wieś- Wolfsburg. Parafię założono u schyłku XIV wieku, w tym czasie zbudowano murowany kościół. W czasie wojny trzynastoletniej wieś uległa zagładzie (1454-1466). Aby przyspieszyć

ponowne zasiedlenie wsi i wskrzesić parafię, w 1477r., Zakon nadał grunty w lenno jednemu ze swych zaciężnych rotmistrzów, Mikołajowi Rautterowi, jako rekompensatę za niewypłacony żołd. W 1474r Rautter, z tego samego tytułu otrzymał w lenno majątek Wielewo, położony kilkanaście kilometrów na północ. W krótkim czasie rodzina ta zajęła czołowe miejsce w kręgu nowej arystokracji pruskiej. Mikołaj miał dwóch synów, z których starszy pobudował warowną rezydencję dworską w Wielewie, zaś młodszy odziedziczył po ojcu rezydencję w Wolfsburgu. Obaj założyli dwie równoległe dynastie rodowe, z których linia wielewska przetrwała do 1945r.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA; Drogosze zespół pałacowo- parkowy, położony ok. 26 km na pn-zach. od Kętrzyna, w pobliżu drogi z Korsz do Barcian. W stosunku do wsi usytuowany w części południowo- zachodniej, od wsi oddzielony stawami. Zgodnie z wymogami barokowych założeń przestrzennych architektura pałacu powiązana była osiami widokowymi z kompozycją całego zespołu. Od południa i zachodu pałac okolony jest parkiem krajobrazowym. Zespół budynków gospodarczo- inwentarskich usytuowany jest w oddaleniu od pałacu, oddzielony od niego stawami, w części wschodniej założenia. Po stronie północnej stawu usytuowane są obory. Po stronie wschodniej stawu, usytuowany został zespół budynków stajni, spichlerz- magazyn i kuźnia. Z zespołu budynków rozebrane zostały po 1945 r. budynki stajni, po których w terenie czytelne są

kamienno- ceglane fundamenty. Zachowany budynek o funkcji spichlerza z służbówką oraz budynek kuźni. Do budynków tych prowadzi droga o charakterze gospodarczym utworzona na nasypie wzdłuż wschodniego brzegu stawu. Na wschód od dawnego zespołu budynków stajni rozciągają się pastwiska. Kuźnia posadowiona jest na niewielkim obniżeniu terenu na północ od spichlerza. Oś wzdłużna budynku przebiega na linii północ- południe. Wolnostojący.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA; obecnie budynek kuźni popada w ruinę, jest nie użytkowany. Budynek jest parterowy z magazynowym poddaszem. Murowany z cegły licowej na kamiennych fundamentach. Nie podpiwniczony.

Podłoga: wylewka cementowa. Poddasze podłoga deskowa.

Stropy: nad kuźnią strop drewniany belkowo- deskowy od spodu podbity podsufitką tynkowaną na trzcinie. W podcieniu strop drewniany belkowo- deskowy nagi.

Schody: w podcieniu konstrukcji drewnianej, zabiegowe, drabiniaste, zachowane w górnym fragmencie.

Kominy: po środku pomieszczenia palenisko murowane z cegły nad którym komin.

Wieżba dachowa: konstrukcja o ustroju krokwiowo- płatwiowym oparta na dwu rzędach słupów. **Dach:** dwuspadowy kryje użytkowe poddasze. Pokrycie dachu dachówka ceramiczna holenderka na deskowaniu.

Okna: ostrołukowe. Brak stolarki okiennej.

Drzwi: wrota dwuskrzydłowe, deskowe, ostrołukowe, w elewacji bocznej. Okucia zewnętrzne pasowe. W podcieniu drzwi jednoskrzydłowe, deskowe. Drzwi osadzone na zawiasach czopowych. Klamka- uchwyt ozdobnie kuta.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
500, 0m3	120, 0m2	kuźnia	nie użytkowana

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Teczka obiektu- WUOZ Olsztyn.
Budynek kuźni nie był remontowany po 1945r.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan techniczny zły. Ubytki w pokryciu dachu były przyczyną zamakania stropów. Strop przegnił i zapadł się nad częścią pomieszczenia kuźni. W podcieniu częściowy brak stropu, zniszczone schody. Ściana szczytowa z wyraźnym pionowym pęknięciem w elewacji. W otworach okiennych brak szklenia. Cały budynek kwalifikuje się do remontu.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Obiekt popadł w ruinę, ale nadal kwalifikuje się do remontu. Należy wpisać obiekt do rejestru zabytków, sprzedać właścicielowi, który niezwłocznie przystąpi do remontu. Należy wykonać niezbędną dokumentację przedprojektową

: inwentaryzację konserwatorską, ekspertyzę mykologiczną, konstrukcyjną. Następnie należy wykonać projekt budowlany

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

WUOZ, Olsztyn- Teczka obiektu

24. Uwagi różne

25. Opracowanie karty ewidencyjnej

mgr Dariusz Chodkowski,
tekst hist dr Jerzy Sikorski 15 maj 2004r
imię, nazwisko, data, podpis

mgr Dariusz Chodkowski, 15 maj 2004r
plany, rysunki
imię, nazwisko, data, podpis

mgr Dariusz Chodkowski, 15 maj 2004r
zdjęcia fotogr.
imię, nazwisko, data, podpis

WUOZ, Olsztyn
miejsce przechowywania negatywów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE
PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Biblioteka

- 1.G. Dehio- Gall, handbuch der deutschen
Kunstdenkmäler- Deutschordenland Preussen, neu bearb.
Von E. Gall, München- Berlin 1952. s.326
2. A. Harnoch, Chronik und Statistik der evangelischen
Kirchen in den Provinzen Ost- und Westpreussen,
Neidenburg 1890. s. 242.
3. Ernst Hartmann „Gross Wolfsdorf und Donhoffstaedt“
Marburg (Lahn) 1966 wg. Kroniki księdza Jana Fryderyka
Zwickera 1919r. tyt. „Annales Wolphesdorffienses“ Ms
372 fol. D Archiwum Miejskie Królewca.
4. M. Jackiewicz- Garniec, M. Garniec, Pałace i Dwory
dawnych Prus Wschodnich. Olsztyn 1999r. s. 184.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładki:

1. Miejscowość	BROGOSZE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	BARCIANY	KUŹNIA- Zespół stajni	Historia obiektu Dok p- kt 12
3. Powiat	Kętrzyn		
4. Województwo	Warmińsko- Mazurskie		

Dok pkt 12

Losy linii osiadłej na Wolfsdorfie były bardziej dramatyczne. Tutejszy młody dziedzic Hans został świeckim radcą wielkiego mistrza krzyżackiego Albrechta. Po likwidacji Zakonu i założeniu w Prusach świeckiego księstwa, uczestniczył w 1526r. w weselu księcia, po czym należał do jego ścisłej rady i kilkakrotnie pełnił w jego imieniu ważne poselstwa do króla Polski. O ile sam przebywał na dworze w Królewcu, o tyle syn jego, również Hans (1539- 1605), siedział raczej w Wolfsdorfie. Natomiast wnuk jego Ludwik zdecydował się, w miejscu dworu, zbudować rezydencję pałacową. Zbudował ją w latach 1596- 1606, ufortyfikowaną murami i bastionami. W 1680 roku zaraza uśmierciła niemal całe potomstwo Rautterów- pozostała jedynie córka Maria. W 1696 r. spłonęła od pioruna rezydencja pałacowa, którą ostatecznie rozebrano w 1711 roku. Maria córka Rautterów wyszła za mąż za Bogusława Fryderyka syna przybyłego z Inflant Magnusa Ernesta Dönhoffa. Ród ten wywodził się z Westfalii. W połowie XVI w. jedna z gałęzi tego rodu osiadła w Prusach Książęcych, druga w Inflantach. Starszy syn Magnusa Ernesta, generał w służbie u króla pruskiego, założył swą rezydencję w Friedrichsstein pod Królewcem. Przebywając stale w Berlinie, spotkał

tam, sprowadzonych specjalnie dla króla, dwóch hugenotów, współpracujących ze sobą, w projektowaniu rezydencji pałacowych. Byli to Jean de Bodt i John de Collas, słynni już wówczas autorzy barokowych budowli w Anglii i Holandii. Bodt zaprojektował, na zlecenie Ottona Magnusa, rezydencję w Friedrichsteinie. Bogusław Fryderyk Dönhoff wraz z żoną Marią zachwycili się nowo powstałą rezydencją, a budowniczy Collas nie widział żadnych problemów aby identyczną rezydencję wznieść w Wolfsdorfie. Zakończenie budowy pałacu nastąpiło w 1716 roku. Uświetnieniem zakończenia budowy był o przemianowanie Wolfsdorfu na Dönhoffstadt- miasto Dönhoffów. Dönhoffowie zamieszkiwali tutaj do połowy XIX wieku. W 1816 roku zginął w pojedynku Stanisław Otton jedyny męski potomek z linii Bogusława Fryderyka. W ciągu dalszego półwiecza miały pałac pod swoją opieką wywodzące się stąd Dönhoffówny, które nie tylko wzbogacały park rzeźbami ogrodowymi i ozdobnymi budowlami, dbały o przyległy do parku zwierzyńiec, a także zadbały o modernizację i estetykę folwarku. W tym czasie w folwarku stanęły neogotyckie stodoły i stajnie.

verte

Wkładkę założył: dr Jerzy Sikorski, 15 maj 2004r

Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Olsztyn

Dok pkt 12

Ostatnią z tych kobiet była hrabina Angelika, po mężu zu Dohna z odległych Ławek (dziś powiat braniewski), która przekazała Drogosze w spadku swej siostrzenicy, hrabinie Mariannie zu Stolberg- Wernigerode, z domu baronowej von Romberg, która przekształcił a Drogosze w fideikomis dla swego najstarszego syna hrabiego Udo zu Stolberg- Wernigerode. W kaplicy pałacowej hrabia Udo w 1884r. ufundował dwa symboliczne sarkofagi, z wyrzeźbionymi w marmurze, leżącymi postaciami Stanisława Ottona i Angeliki. Ostatnim właścicielem majątku był zmarły w 1948 r. hrabia Albrecht zu Stolberg- Wernigerode. Swą starą nazwę Wolfsdorf zachowała wieś istniejąca obok majątku- dziś Wilkowo Wielkie. W 1820 r. były w niej 34 chałupy i liczyła 366 mieszkańców. W dużej części były to chałupy robotników folwarcznych. Według danych z 1913 r. istniało we wsi tylko 6 gospodarstw oraz 10 zagrodników. Do maja tku w Drogoszach należały wówczas folwarki Wilkowo Małe, Kolwiny, Krymławki, Anielin, Bogusławki Małe, Winda Ostrów, Wilczyny, Koczarek Wielki, Garbnik i Romberg (dziś za granicą). Łącznie stanowił o to 5663 ha w tym aż 1226 ha lasów i 699 ha wód. W folwarkach znajdowało się 307 koni- była to licząca się skali Prus Wschodnich, hodowla koni roboczych i dla wojska, 722 sztuk bydła, 1107 owiec i 646 świń. W 1939 r „Miasto Dönhoffów liczyło 1216 mieszkańców. We wsi jednak nie zbudowano szkoły. W latach 1954- 1991r. pałac użytkowany był przez Ośrodek Szkolenia Rolniczego. W 1970r. wieś liczyła 566 mieszkańców. W 1997 r pałac wraz z parkiem i sprzedany został rodzinie Romanowskich. Nie użytkowany popada w ruinę. Budynki folwarczne w tym zabytkowa stodoła z kuźnią, dzierżawione są przez Agro- Fundusz Mazury od Agencji Nieruchomości Rolnych. Budynki te nie użytkowane popadły w ruinę. Stajnia wraz z łącznikiem została rozebrana, pozostał budynek pełniący dawniej funkcję stodoły- spichlerza.

1. Miejscowość	BROGOSZE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	BARCIANY	KUŹNIA- Zespół stajni	Opis obiektu Dok p- kt 13
3. Powiat	Kętrzyn		
4. Województwo	Warmińsko- Mazurskie		

Dok.p-kt 13

RZUT; prostokąta z podcieniem od frontu. Wewnątrz w przyziemiu jedno- traktowe pomieszczenie kuźni.

BRYŁA; zwarta, jednorodna, parterowa z użytkowym poddaszem.

ELEWACJE; o wystroju neogotyckim. Ściany szczytowe dwu- osiowe. Ściany dłuższe trój i pięcioosiowe. Otwory ostrołukowe. Od frontu podcień tworzą dwie ostrołukowe arkady oparte na ceglanych słupie po środku. Elewacje artykułują podziały horyzontalne za pomocą pilastrów, zdoł fryz z cegły ułożonej główką, gzyms podokapowy z cegły, naśladowy konsolę. W ścianach szczytowych fryz z cegły ułożonej rombem skośnym. Ściany szczytowe wieńczą sterczyny przykryte stożkowymi daszkami.

WYPOSAŻENIE; palenisko.

INSTALACJE; brak

Wkładkę założył: mgr Dariusz Chodkowski, 15 maj 2004r

Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Olsztyn

3

4

5

1. Miejscowość	BROGOSZE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	BARCIANY	KUŹNIA- Zespół stajni	Spis fotografii
3. Powiat	Kętrzyn		
4. Województwo	Warmińsko- Mazurskie		

SPIS FOTOGRAFII:

1. Widok na elewację frontową.
2. Widok na elewację pn- wsch.
3. Widok na elewację pdn- zach.
4. Widok na elewację pn- zach.
5. Fragment fryzu i gzyms podokapowy.
6. Drzwi w podcieniu.
7. Podcień. Fragment schodów na poddasze.
8. Pomieszczenie kuźni.
9. Palenisko.
10. Widok na wieżbę dachową z pomieszczenia na parterze.

6

Wkładkę założył: mgr Dariusz Chodkowski, 15 maj 2004r

Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Olsztyn

7

8

9

1. Miejscowość BROGOSZE

2. Gmina BARCIANY

3. Powiat Kętrzyn

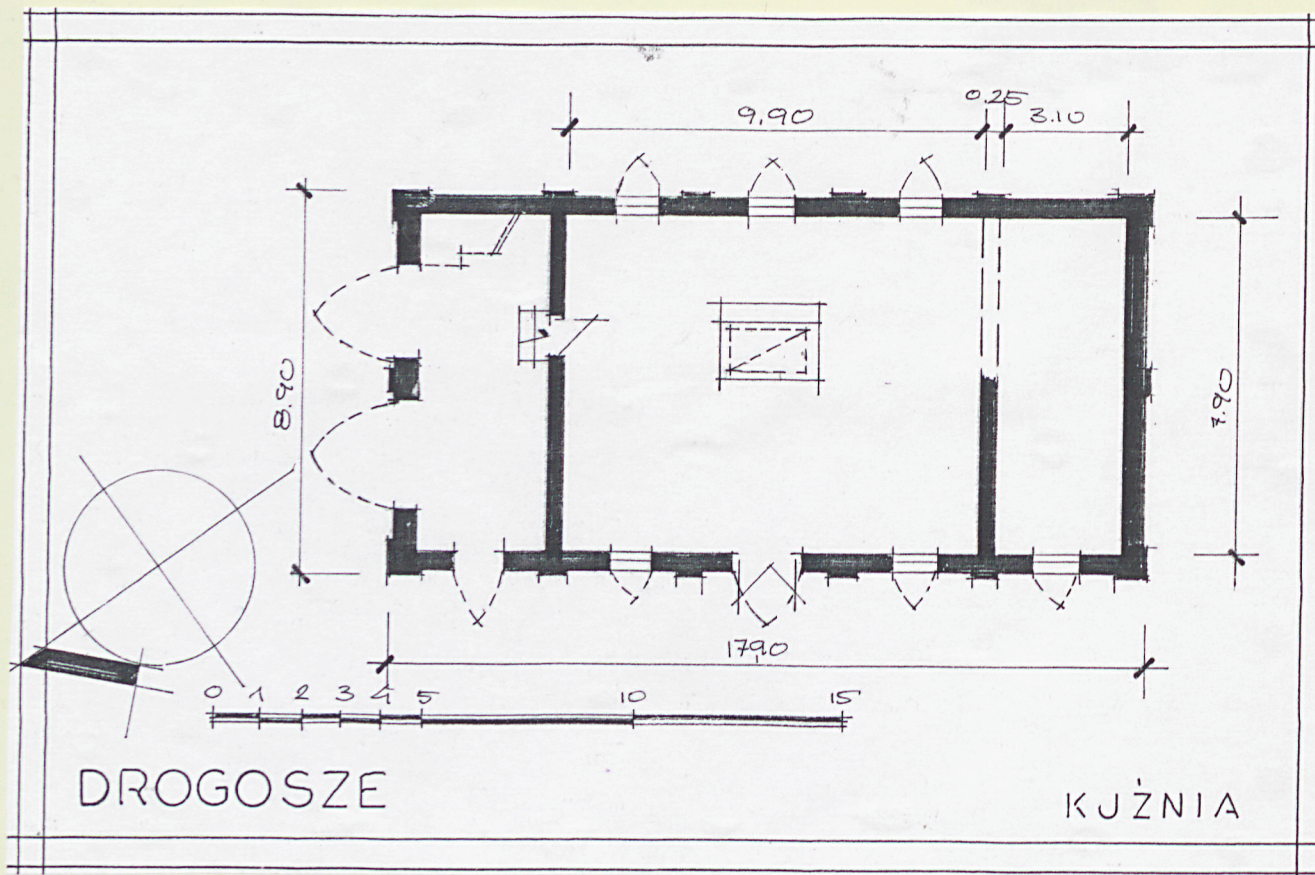
4. Województwo Warmińsko- Mazurskie

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KUŹNIA- Zespół stajni

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

Serwis fotograficzny

Wkładkę założył: mgr Dariusz Chodkowski, 15 maj 2004r

Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Olsztyn

10

